

З ПОЛЯ ФОЛЬКЛОРУ Й ЕТНОГРАФІЇ

Український фольклор у рукописних відділах варшавських бібліотек

Ірина КОВАЛЬ-ФУЧИЛО

У грудні 2012 р. мені випала нагода попрацювати в кабінеті рукописів Бібліотеки Університету Варшавського (БУВ) і у відділі рукописів Національної бібліотеки у Варшаві (НБВ). Унаслідок пошукової роботи було віднайдено кілька документів, які становлять інтерес для українських фольклористів¹. У відділі рукописів НБВ зберігається автограф невідомої статті польського історика Станіслава Гізи, присвячена особливостям львівської говірки й опису дорадянського Львова. Матеріал містить кілька популярних пісеньок, а також добірку слів львівської говірки².

Тут же нам вдалося віднайти три тексти українських народних пісень, розміщених у рукописному збірничку разом із текстами польських народних пісень. Їх записано польською графікою без нот. Назва одиниці збереження така “Teksty piosenek ludowych z lat 1871-1881 głównie z Małopolski Wschódniej” (BN II 5736, арк. 9-13). Записувача не вказано, проте польською мовою вказано інформатора: “Від Гануськи Кірви”. Неточності передачі мовлення інформатора (своєї замість своєї; ричкам замість ручкам та ін.) свідчать про те, що записувач, можливо, не зовсім розумів українську мову.

I.

Понад водою високою голубці літають,
Я розкоши не зазнала – літа ся минають.
Не зазнала-м, не зазнала-м та юж не зазнаю,
Та по чим я літа своїи буду пам'ятати.
Ні я іла, ні я пила, ні ладні-м сходила,
Тільки буду паметала, що-м ся наробила.
Ни любости, ни милости, ни пожалованя,
Чарним вічком спаня нима, ричкам спочиваня³.

II.

Дай мі, Пане Боже, кавалера пана,
Жеби-м не ходила з відрами до Сяна.
З відрами до Сяна, з лопатою гною,
Жеби-м си сядяла, як пані в покою⁴.

III.

Гей по горі, по долині
Білий сніжок повалився. /2
По нім, по нім мл⁵оди жолнір,
По нім, по нім подожився. /2

¹ Про український історичний матеріал у НБВ див.: [5]

² Публікацію цього матеріалу з відповідним коментарем див.: [3].

³ Про пісенний тип пісні та перелік паралелей див.: [1; с. 612-613]; три паралелі див.: [2; с. 432-434; 6; с. 95]. Ця пісня поширена на всій території України.

⁴ Ця пісня шумка-ладканка.

⁵ У цьому тексті в рукописі на місці підкреслених літер стоїть польська буква ł.

Коло нього кінь вороний
 По коліна в землю вбився. /2
 – Ой ти, коню вороною,
 Та не стий же наде мною. /2
 Не стий же ти наде мною,
 Бо я виджу щирість твою. /2
 Іди, коню, дорогою,
 До матиньки з новиною. /2
 Як те матинька зобаче,
 Зараз віченька заплаче: /2
 – А ти, коню вороненькі,
 А де ж мій син мододенькі? /2
 Чи ти его в війні дишив,
 Чи ти его в воді втопив? /2
 Ни я его в війні дишив,
 Ни я его в воді утопив. /2
 Іди до моря гдєвкого,
 Набер піску дрібненького, /2
 Набер, набер певну жменю,
 Посій его на кременю. /2
 Як ти тот пісок зийде,
 Тогди твій син з войска виїде. /2
 Як ся буде розвивати,
 Можеш го ся сподівати. /2⁶

У кабінеті рукописів БУВ зберігається великий фонд Міхала Федеровського (Michał Federowski, 1853–1923), відомого польського етнографа та фольклориста, дослідника білоруської народної культури, автора 8-томної праці “Lud białoruski na Rusi Litewskiej: materiały do etnografii słowiańskiej zgromadzone w latach 1877–1905” (Краків – Варшава, 1887–1981).

Тут нам поталанило віднайти і український матеріал, а саме шість українських народних пісень, записаних польською графікою без нот. На одиниці зберігання вказано: “Spiwścizna M. Federowskiego. 5. Pieśne białoruskie i małoruskie (w podarku od Wład. Korotyńskiego)” (441.V, арк. 3-4 зв.). У рукописі пісні пронумеровано, подано із заголовками: № 1. Жура; № 2. Миленька; № 3. Умерла; № 4. Споминки; № 5. Проклята; № 6. Розлучниця. Назви позначено відчутним літературно-редакторським впливом. Пісні записано строфами; це чистовий запис без виправлень, із синтаксичними знаками. Після пісень на останньому аркуші (арк. 4 зв.) олівцем зроблено два написи: “W podarku od p. Wład. Korotyńskiego” і “Z papierów po s. p. Winc. Korotyńskim”. Отже, це записи Вінцента Коротинського (Wincenty Korotyński, 1831–1891), польського письменника і журналіста, батька польського мовознавця, літературознавця, редактора Владислава Коротинського (Władysław Rajnold Korotyński, 1866–1924), який і передав Федеровському записи батька. Можна припустити, що записи були здійснено у 1870–1880-х роках.

I.

Жура моя, жура,
 Чогось ніч не спиться,
 Чогось моє серце
 Щоднини смутиться.
 Відчину квартиру,
 Подивлю на рину,
 Аж там люде ходят,
 За мене говорят.

Люде мої, люде,
 Не судіт за мене,
 Бо велика жура
 На серденьку в мене.
 Ой повій, вітроньку,
 Відкі тя жадаю,
 Відкі тя жадаю,
 Где родину маю.
 Нима мині роду, –
 Два брата рідненькіх,

⁶ Про пісенний тип твору і перелік паралелей див.: [1, с. 621]. Паралель див.: [2, с. 287-288; 6, с. 155-157]. Паралелі до першої частини про *зажуреного коня* див. також: [2, с. 272]; про мотив *посяти пісок* див. зокрема: [2, с. 255]. Варіант із Львівщини див.: [4, 209-210].

Два брата рідненькіх,
Голуби сивенькіх.
– А чогось ти, сестро,
Чогось ти змарніла,
Відай, тобі, сестро,
Чужина доїла.
– Не доїла, братя,
Чужа сторононька,
Та доїла, братя,
Лудзка обмовонька.
– Ой покінь же, сестро,
В чужині бідити / ходити,
Ходи, сестро, до нас,
Будеш з нами жити.
– У вас, братя, жінкі,
Жінкі молоденькі,
Жінкі молоденькі,
А дітки дрібненькі.
У вас, братя, жінкі –
Сивії зазулькі,
У нас детиняття –
Сиві соколята⁷.

II.

Ой темна нічка,
Ой темна, невидна,
Моя мила живе за водою.
Ой засьвічу свічку,
Перебреду річку,
До милої хоць на їдну нічку.
Підійду до сїни –
Вечеряти сїли, –
Тільки моя мила не сїдає.
Підійду до хати,
Аж лягають спати,
Тільки моя мила не лягає.
Седит вкрай віконьця,
Седит тай думас,
Тай з буйним вітром говорить.
– Не вій, вітре, з ночі,
Повієш з півночі,
Плачут мої ще і чорні очі⁸.

III.

– Позволь міні, мати,
Корчму збудувати,
Чей прийде дівчина
До корчми гуляти.

Ой всі люде пришли
До корчми гуляти,
Лиш нима єдної –
Дівки вдовиної.
– Позволь міні, мати,
Церкву становити,
Чи прийде дівчина
Богу ся молити.
Ой всі люде пришли
Богу ся молити,
Лиш нима єдної
Дівки вдовиної.
– Позволь міні, мати,
Вдови дочку взяти,
Бо як не дозволиш –
Буду умерати.
Умру, мати, умру,
Будеш ся дивити,
Чей прийде дівчина
Тїло навидити.
А всі люде прийшли,
У порога стали,
А вдовина прийшла
І до тїла пішла.
Помагай, Біг, умерший!
– Бодай здоров серце,
Чи ти умераш,
Чи мене чекаєш?
– Я не умераю,
На тебе чекаю,
Бо я з тобою, серце,
Звінчатися маю⁹.

IV.

Погадай, мили,
А як ми ся любили,
Як ми з тобою сад-виноград садили.
Погадай, мили,
Як я була красна,
Як я в садочку твого коника пасла.
Пасла його
З вечера до півночі,
Упала роса на мої чорні очі.
Не так на очі,
Як на русюю косу,
Ой кажут люде: віночка не доношу.
Дай міні, Боже,
Віночка доносити,
Тяжких ворогів на весіле спросити¹⁰.

⁷ Про пісенний тип твору і перелік паралелей див.: [1, с. 579-580, 611]. Початок пісні характерний для текстів із Галичини та Буковини, однак продовження – досить нетиповий варіант балади про родинні стосунки між братами і сестрою. Див. також: [6, с. 112-113].

⁸ Про пісенний тип твору та перелік паралелей див.: [1, с. 466].

⁹ Про пісенний тип твору та перелік паралелей див.: [1, с. 471-472]. Варіант зі Львівщини див.: [4, 162-163]. У цьому тексті нетипове закінчення – діалог дівчини з удаваним мерцем, у якому вона запитує хлопця, чи він справді помер, чи чекає на неї. У додатку подаємо три неопубліковані варіанти цієї пісні із Наукового рукописного фонду ІМФЕ.

¹⁰ Про пісенний тип твору і перелік паралелей див. зокрема: [1, с. 440].

V.

Ой голя, голя,
 Пропала ж моя доля,
 Проклята ненька,
 Як я була маленька.
 В тихим Дунаю
 Пелюшкі полоскала:
 – Бодай ти, доню,
 Щастя-долі не мала.
 – Ой мати, мати,
 Нащо було лаяти,
 Як в світі жити,
 Щастя-долі не мати.
 – Я ж тебе, доню,
 Не дуже проклинала,
 Тільки казала,
 Щоби-сь долі не мала.
 Іду дорогою –
 Травиця качається,
 Іду до родини –
 Родина цурається.
 Там на ставочку,
 Там два лебеді біленькіх,
 Ой є у мене
 Два братчіків рідненькіх.
 Молодчий братчик
 Кониченька сідлає,
 А старший його
 Розуму навчає.
 – Робімо, брате,
 Як нам казала мати –
 Не даймо сестрі
 Безчестно пропадати.
 Бо наша сестра
 Хороша, уродлива,
 Тільки ж бо єї
 Дольонька нещаслива.
 Бо наша сестра
 Хороша була на вроду,
 Ой потонула,
 Як та качонька в воду¹¹.

VI.

Сиві очі маю,
 Нимі не журуся,
 Ой як піду до керниці –
 З жалю утоплюся.
 – Не топись, мила,
 Марне душу згубиш,
 Скажи, скажи ширу правду,
 Кого вірне любиш.
 – Не будеш ти знати,
 Кого я любила,
 Бо мя тая розлучниця
 Вже з ним розлучила.
 Відчиню кватирку,
 Погляну по рину,
 Там мій милий ходит, ходит,
 Розлучницю водит.
 На ті розлучниці
 Зелена спідниця,
 Розлучила мене з милим
 Тая негідниця.
 Зелена спідниця,
 Іще з гальонами,
 Не справила ж вона єї
 У своєї мами.
 На ті розлучниці
 Дороги коралі,
 Розлучила ж вона мене
 Навікі по правді.
 На ті розлучниці
 Білая намітка,
 Розлучила мене з милим
 Проклята кобіта.
 На ті розлучниці
 Рожовий цвіти,
 Розлучила мене з милим,
 В мене дрібні діти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єфремова Л. Каталог українського пісенного фольклору. – К. : Наук. думка, 2009. – Ч. 1. Опис. – 720 с.
2. Єфремова Л. Каталог українського пісенного фольклору. – К. : Наук. думка, 2009. – Ч. 2. Антологія-хрестоматія. – 480 с.
3. Коваль-Фучило І. Из рукописів Національної бібліотеки у Варшаві // НТЕ. – 2013. – № 1.
4. Народна пісенність підльвівської Звенигородщини / Упор. О. Харчишин. – Львів, 2005. – 352 с.
5. Сварник Г. Архівні та рукописні збірки Наукового товариства ім. Шевченка в Національній бібліотеці у Варшаві. Каталог-інформатор. – Варшава – Львів – Нью-Йорк: “Український архів” і Наукове товариство ім. Шевченка, 2005. – 352 с.
6. Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка / Упор. М. Яценко. – К., 1971. – 323 с.

¹¹ Контамінований варіант пісні. Мотиви *проклятої долі* трапляються в наймитських (строкових) піснях. Див. також: [6, с. 119-120]. Про паралелі до другої частини про ласку братів див.: [1, с. 579-580, 611].

ДОДАТОК

№ 1

Ой там за горами лежить сніг біленький,
 Ходив до дівчини козак молоденький.
 Ой ходить він ходить та й мислить узяти,
 Її рідна мати не дозволяє брати.
 - Позволь мені, мати, криницю копати,
 Чи прийдуть дівчата води набирати.
 Всі дівоньки прийшли води набирати,
 А мої дівчини не пускає мати.
 - Позволь мені, мати, корчму збудувати,
 Чи прийдуть дівчата пити і гуляти.
 Всі дівоньки прийшли пити і гуляти,
 А мої дівчини не пускає мати.
 - Позволь мені, мати, церкву збудувати,
 Чи прийдуть дівоньки Бога умоляти.
 Всі дівчата прийшли Бога умоляти,
 А мої дівчини не пускає мати.
 - Позволь мені, мати, на лавці лежати,
 Чи прийдуть дівоньки мерця виряджати.
 Всі дівчата прийшли мерця виряджати,
 А мої дівчини не пускає мати.
 - Мамцю ж моя, мамцю, яка ти невірна:
 Стоять вже хоругви в нього на подвір'ї.
 - Іди, іди, доню, іди, не барися,
 На його подвір'ї стань перехрестися.
 А тая дівчина та й свій розум мала:
 Прийшла до світлоньки та й поцілувала.
 А той «мрець» схопився, з шию вчепився:
 - Слава тобі, Боже, що я не вженився!

Записав Турик С. І. у 1964 році в с. Биківці Кременецького р-ну Тернопільської обл. від Драпалюк (Сафонюк) Любові Маркіянівни // ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, ф. 14-3, од. зб. 342, арк. 113.

№ 2

З-за гори, з-за гори сніжечок біленький,
 Ходив до дівчини козак молоденький.
 Ходив до дівчини, думав її взяти,
 А в теї дівчини - невірна мати.
 - Позволь мені, мати, криницю копати,
 Чи прийдуть дівчата води набирати.
 Всі дівки зійшлися води набирати,
 А мої дівчини не пускає мати.
 Позволь мені, мати, на жарти вмирати,
 Чи прийдуть дівчата тіло (мене) відвідати.
 Всі дівки зійшлися тіло відвідати,
 А мої дівчини не пускає мати.
 - Ой, мати, ж ти, мати, яка ж ти невірна,
 Вже пішли з проводом в милого подвір'я.
 - В'яжи ж, моя доню, біленьку хустину,
 Іди ж, моя доню, на час, на годину.
 На першій порозі стань, перехрестися,
 На другій порозі Богу помолися.
 На другій порозі Богу помолися,
 На третій порозі додому вернися.
 А тая дівчина та й свій розум мала,
 Як прийшла до хати, то стала плакати:

– Ніжки ж тії білі до мене ходили,
 А ви, білі ручки, подарки носили.
 Очки ж тії милі мене оглядали,
 Губки солоденькі мене цілували.
 Мерчисько [умерший] схопився, за шию вчепився:
 – Давай, мати, шубу, поїдем до шлобу!
 А вже тая слава по всім світі стала,
 Що жива з умершим на рушничку стала.

Записав Турик С. І. у 1969 році с. Шкроботівці Шумського р-ну Тернопільської обл. // ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, ф. 14-3, од. зб. 342, арк. 233 зб.

№ 3

Ой там за горою пісочок біленький,
 Ходив до дівчини козак молоденький.
 Ходив він до неї, хотів її брати,
 Та не дозволяє її рідна мати.
 – Дозволь мені, мати, криницю копати,
 Чи прийдуть дівчата з неї воду брати.
 Прийшли всі дівчата, моєї немає,
 Моєї дівчини мати не пускає.
 – Дозволь мені мати калину ламати,
 Чи прийдут дівчата в пучечки в'язати.
 Приходять дівчата, моєї немає,
 Моєї дівчини мати не пускає.
 – Дозволь мені, мати, нарошно вмирати,
 Чи прийдут дівчата на смерть наряжати.
 Прийшли всі дівчата, моєї немає,
 Моєї дівчини мати не пускає.
 – Пустиме мене, мати, милого ховати,
 Бо я це не можу вже переживати.
 Ой мамо, ой мамо, яка ти не добра,
 Вже в мого милого хоругви в порога.
 – Іди, іди, доно, милого ховати,
 Та не признавайся, що я твоя мати.
 Приходе дівчина та й стала в порозі,
 Забилося серце, полилися сльози.
 А милий схопився, за милу вчепився:
 Оце ж та дівчина, що вірно любила.
 Оце ж тії ніжки топтали доріжки,
 Оце ж тії очі проливали слізки.
 Оце ж тії ручки мене обнимали,
 Оце ж тії губки мене цілували.

Записано у 1936 році в Цюрупинську Херсонського району Одеської області від Іванової Марії Іванівни, 65 років // ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, ф. 8-4, од. зб. 363, арк. 9.

Лікувальні народні молитви і замовляння з сіл Балашівки та Яцькович Березнівського району Рівненської області

Оксана ВАСЮК, Лілія ХУРСЯК

Із давніх часів українці вірили у надзвичайну могутність сили слова. Тому всі побутові справи та події в їхньому житті були проникнуті обрядовою діяльністю за його участю, пов'язаною з бажанням вплинути на довколишній світ і досягнути гармонії та добра. Ця віра у силу слова збереглася і до теперішнього часу. Однією з найдавніших її форм, у якій відображено релігійність і поетичний світ українців, є народні молитви та замовляння. Дуже часто їх використовували в народній медицині для лікування тіла та душі хворої людини.

У цю фольклорну добірку увійшли лікувальні замовляння і кілька народних молитов, які зібрано у селах Балашівці та Яцьковичах Березнівського району Рівненської області. В індивідуальному репертуарі сучасних знахарів цих сіл їх здебільшого по декілька текстів. Зазвичай приговорювання текстів супроводжували певними діями, при виконанні яких також мали велике значення час і місце. Найбільш використовуваними у цих населених пунктах є лікувальні твори, які належать до таких функціональних різновидів: *від кровотечі, від зубного болю, від укусу змії, від вроків, від ляку, від крикливець, від рожі, від чорної слабості (епілепсії), від ураза, від головного болю, від гикавки, від енурезу.*

У селах Балашівці та Яцьковичах найпоширенішими є замовляння від ляку. Часто при їх виконанні здійснювали певні дії: «злизування», «підкурювання», «викачування», «виливання». «Підкурювання» – найбільш поширений спосіб позбутися ляку та його наслідків (хворобливого стану тощо). Він відомий практично усім, навіть порівняно молодим особам. Для «підкурювання» відрізали жмуток волосся (чи клаптик шерсті, якщо причиною переляку була тварина) у того, хто злякався, клали його на жар, і цим димом обкурювали кругом злякану людину. Малообізнані люди робили це мовчки, без словесного супроводу, а більш досвідчені проговорювали тексти на зразок *«Йди, ляче, на сухилеис, на пуцу, де люде не ходять...»*

«Злизування» ляку – теж розповсюджений спосіб, відомий багатьом, навіть спеціально необізнаним особам. Полягає він у тому, що жінка, яка хотіла допомогти хворій людині, тричі злизувала їй язиком лоб, після кожного разу спльовуючи та примовляючи: *«Ляки до с...»*. Після цього вона витирала хворому лоб своєю спідньою сорочкою. «Викачування», «виливання» та «шептання» ляку – більш складний процес, це робили лише досвідчені знахарки («шептухи»).

Поширеним є також замовляння вроків, різновидом яких є «данне». Вроки могли передати поглядом, а «данне» – через якийсь предмет. На респондованій території «данне» передавали переважно через спиртні напої під час застілля. Щоб запобігти цьому, місцеві знахарі рекомендують, піднімаючи чарку, тримати під нею зі споду мизинець правої руки. Цікавим є також вірування, що «данне» можна дати лише тій людині, з якою перебуваєш у товариських стосунках, а на людину, з якою ворогу-

ещ, воно не діє. Рідше вроки передавали вітром. Тоді кажуть, що людину «поудвейяло». Для лікування вроків такого походження використовують спеціальні магічно-сакральні тексти.

Інші функціональні різновиди лікувальних замовлянь на території сіл Балашівка та Яцьковичі Березнівського району зустрічаємо рідше.

Усі 19 текстів народних молитов і замовлянь, які вміщено в цій публікації, записано від місцевих респондентів: Прокопчук Ольги Кузьмівни, 1936 р. н., яка постійно практикує лікування замовляннями у селі Балашівці; Боровець Уляни Охримівни, жительки с. Яцьковичі, 1930 р. н., яка вдається до лікування укусу змії лише в окремих випадках, не бажаючи афішувати свої вміння; а також жительок села Яцькович – Боровець Надії Федорівни, 1928 р. н., і Воробей Галини Петрівни, 1955 р. н., та жительок села Балашівки – Усач Євгенії Іванівни, 1956 р. н., та Боровець Валентини Іванівни, 1960 р. н., які запам'ятали тексти замовлянь від своїх бабусь і прабабусь, однак самі лікування магічно-сакральними творами не практикують.

1. Від ляку

№ 1

За першим разом
да за Господнім розказом
не я приступаю,
сам Господь приступає
да Пречистая Мати
до помочи стати,
священному, молитвенному
рабуБожому (ім'я) ляки качати.
– Тут тобеи, ляче, не ходити,
костей не ламати,
синіх жил не рвати,
крови не смоктати.
Пора священному, молитвенному
рабу Божому (ім'я) спокій дати.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Воробей Г. П., 1955 р. н., освіта середня, пенсіонерка.

№ 2

Не я приступаю,
сам Господь приступає
да Пречиста Божа Мати.
Пришла баба з дев'ятої хати
до хрещеної, молитвенної (ім'я)
ляку шептати.
– Ляку-переляку,
чи курачи, чи гусячи,
чи качини, чи пташини,
чи жаб'ячи, чи вужачи,
чи котячи, чи волячи,
чи собачи, чи свинячи,
чи парубочи, чи девочи,
чи жоночи, чи чоловієчи,
чи огньови, чи громови,
чи так приспани,
будем тебе шептати,
на розходніє дороги одсилати.
Пора хрещеної, молитвенної (ім'я)

спокіуї давати.

Записано 2012 р. у с. Балашівка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Прокопчук О. К., 1936 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

2. Від вроків

№ 3

Не я приступаю,
сам Господь да Пречиста Божа Мати.
Пришла баба з дев'ятої хати
до хрещеної, молитвенної (ім'я)
вроки шептати.
Летеили сороки
шептять уроки,
через лани, через рови,
через циганськіє доми.
Амінь.

Записано 2012 р. у с. Балашівка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Прокопчук О. К., 1936 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

№ 4

Ішов сьвати Петро й Павло
з Пречистою Богородицею
високиє гори ворочать,
вниз воду спускати,
з раба Божого (ім'я)
вроки знимать:
чоловеичиє і жоночиє,
парубочиє і девочиє,
дитячиє, ветраніє, водяніє,
подуманіє і помовляніє;
з гочей карих, з гочей синіх,
з гочей красних, з гочей беиліх.
Ви, зори-зораници, Божиє помочници,
я – словом, а ви – помоччу.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Воробей Г. П., 1955 р. н., освіта середня, пенсіонерка.

№ 5

Не я приступаю, сам Господь
да Пречиста Божа Мати.
Пришла баба з дев'ятої хати
до хрещеної, молитвенної (ім'я)
з-поуд веитру шептати.
Ішла Божа Мати лугами, берегами,
темними лесами.
Стреилийе Петро й Павло:
– Куди ти, Божа Мати, йдеш?
– До хрещеної, молитвенної (ім'я)
з-поуд веитру шептати.
Чи ти його спила,
чи ти його зйеила,
чи ти на сней схопила,
чи на веитри половила.
Чи воно тобі послане,
чи воно наслане,
чи воно тобі надане,
чи воно тобі зробляне.
Я тобі його не пришептую,
я тобі його вишептую:
з русої коси, з жовтої жили,
з червоної крові, з беилого теила,
щоб у хрещеної, молитвенної (ім'я)
по костях не крутило.

Записано 2012 р. у с. Балашівка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Прокочук О. К., 1936 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

№ 6

Небо і земля – пейч одна,
пейч одна – одне варить.
Хто се дитяти робить,
хай сам себе шкодить.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Воробей Г. П., 1955 р. н., освіта середня, пенсіонерка.

№ 7

Не я приступаю,
сам Господь приступає
да Пречиста Мати
до помочи стати.
Пришла баба з дев'ятої хати
до хрещеної, молитвенної (ім'я)
ночнички шептати.
– Ночнички, ви мойей сестрички,
нате вам коувш проса,
там ступи, там жорна –
товчеить, мелеить,
(ім'я) сну не береить.

Записано 2012 р. у с. Балашівка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Прокочук О. К., 1936 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

3. Від кровотечі

№ 8

Йеихав сьвати Ілля на кон'єи,
тяг ноги по земл'єи,
Ноги подняв –
кров уняв.
Амінь.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець Н. Ф., 1928 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

№ 9

Деївка йшла,
камеинніє веїдра несла,
до камеинного колодязя подишла,
веїдра опустила,
вода розлилась,
а в сьващенного, молитвенного раба Божого (ім'я)
кров унялась.
Амінь.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець Н. Ф., 1928 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

4. Від зубного болю

№ 10

– Ой ти меїсяцу молоді,
в тебе роуг золоти.
Ой чи був ти на страшному суди,
а чи бачив ти вмершіє люде?
А чи болять у їх зуби?
Як будуть вмершіє люде дуба рубати,
да будуть траски летеїтеї,
тодеї будуть сьвященному, молитвенному
рабу Божому (ім'я) зуби болеїти.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Воробей Г. П., 1955 р. н., освіта середня, пенсіонерка.

5. Від укусу змії

№ 11

Ішла Божа Мати по дорозі
в меїсяци марти в городи Єрусалими.
Лягла, заснула й побачила сон,
як Ісуса Христа розпинали,
з хреста знимали,
плакали жони-мироносици.
Хто сю молитву перейме,
песком пересигле,
буде благи од звейра бродячого,
од гада повзучого

вовейки-вейкоув.
Аміль.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець У. О., 1930 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

№ 12

На Осеянських горах,
на морських плитах стоїть дуб.
На дуби Семенове кубло,
у кублеи-змея Олена.
– Олено-змею,
збери всіх лютих змей.
Збери, розпитай,
котра люта змея упустила жало.
Нехай вона жало виме,
рану залиже,
опух потушить.
Аміль.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець У. О., 1930 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

№ 13

Ішов святи Єгоур
з Осеянських гоур,
н'оус гадючие імена.
Приклав к народженному, молитвенному
(ім'я) –
і опуху нема.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець У. О., 1930 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

6. Від головного болю

№14

Не я приступаю,
сам Господь да Пречиста Божа Мати.
Пришла баба з дев'ятої хати
до хрещеної, молитвенної
головоньку шептати.
На синьому мори камень лежить,
на тому камені монастир стоїть,
у тому монастиреи церква стоїть,
а в той церкві сам Господь сидить,
книги розкладає, книги читає.
У книгах золотіє келихи,
золотіє квейти,
перестають (ім'я)
ноги, руки і голова болейти.

Записано 2012 р. у с. Балашивка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Прокопчук О. К., 1936 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

7. Від уразу

№ 15

Уразочку-батечку,
твое меисце поуд пупком,
золотим дубком,
на пшеничному теистечку,
на золотому креислечку.

Записано 2012 р. у с. Яцьковичі Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець У. О., 1930 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

8. Від рожі

№ 16

Не я приступаю,
сам Господь приступає,
Пречиста Божа Мати.
Пришла баба з дев'ятої хати
до хрещеної, молитвенної (ім'я)
рожу-болячку шептати.
– Рожа веитрана, рожа наслана,
рожа надана, рожа водяна,
рожа чорна, рожа синя, рожа красна.
Болячечко, моя мамочко,
я тебе не пришептую,
я тебе вишептую:
з русої коси, з жовтої жили,
з червоної крові, з беилого теила,
щоб по костях не крутила.
Болячечко, моя мамочко, вас є 75.
Я знаю, як вас називать:
чорна, беила, красна, синя, чернильна.
Болячечко, я тебе не пришептую,
я тебе вишептую:
з русої коси, з жовтої жили,
з червоної крові, з беилого теила,
щоб у хрещеної, молитвенної
у голови не крутила.
Аміль.

Записано 2012 р. у с. Балашивка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Прокопчук О. К., 1936 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

9. Від чорної слабості (епілепсії)

№ 17

Не я приступаю,
сам Господь да Пречиста Мати.
Пришла баба з дев'ятої хати
до хрещеної, молитвенної(ім'я)
мимохода шептати.
– Мимоходе, велики народе,
годи шумейти, годи бушувать.
Тодеи ти шумейв, тодеи ти бушував,
як я тебе не знала.

Тепер я тебе добре знаю,
гострим ножем руки-ноги одрубую.

Щоб ти не вживав

не в молодик, не в пади,
не в стариедн'єи, не в пудповню.

Я тебе не пришеиптую,

я тебе вишеиптую:

з русої коси, з жовтої жили,
червоної крові, з жовтої костеи,

з беилоготеила,

щоб по костях не крутила,

згочок, з ручок,

з ножок, з пальчиков,

з усеих суставчиков.

Амінь.

Записано 2012 р. у с. Балашівка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Прокопчук О. К., 1936 р. н., освіта початкова, пенсіонерка.

10. Від енурезу

№ 18

– Коцюбочко-голубочко, я встаюся,
Як я тебе поцілую, я покаюся.

Записано 2012 р. у с. Балашівка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець В. І., 1960 р. н., освіта вища.

11. Від гикавки

№ 19

– Гикавка, гикавка,
йди до Антипенка,
од Антипенка – до води:
згинь, пропади.

Записано 2012 р. у с. Балашівка Березнівського р-ну Рівненської обл. від Боровець В. І., 1960 р. н., освіта вища.